
მიმდინარე ეკონომიკური ტენდენციები

ოქტომბერი 2017

MOFGEORGIA

WWW.MOF.GE

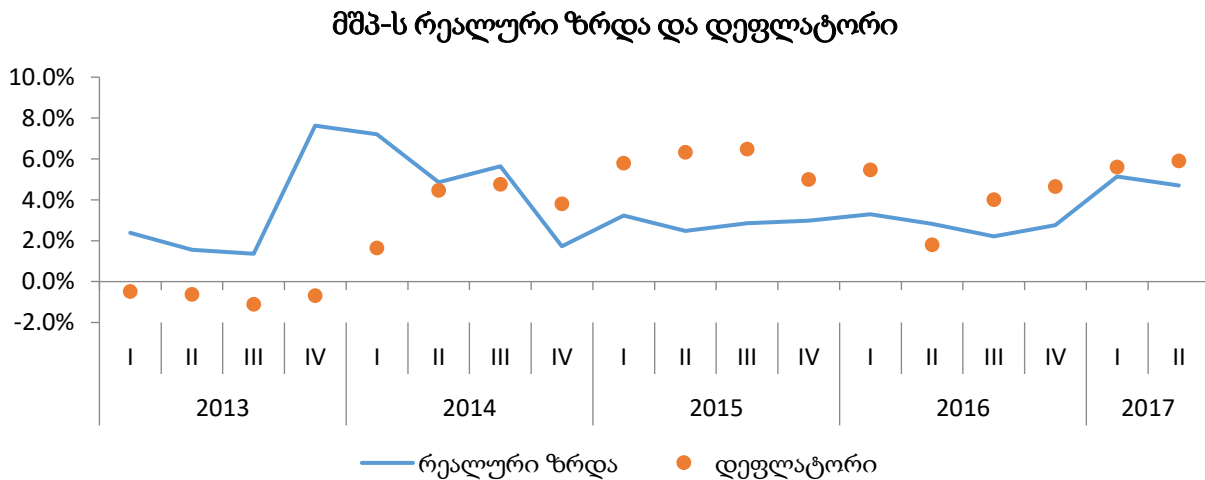
შინაარსი

მთლიანი შიდა პროდუქტი	3
ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში	3
ეკონომიკური ზრდის სტრუქტურა	5
ფასების დონე	6
კერძო სექტორის როლი ეკონომიკურ ზრდაში	8
საგარეო ვაჭრობა	9
ტურიზმი	13
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები	13
ფულადი გზავნილები	15
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	16
საკრედიტო რეიტინგები	18
საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტო “Moody’s“-ის განცხადება	19
გაცვლითი კურსი	20
უმუშევრობის დონე	21
ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები	21
სახელმწიფო ვალი	21
სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი	22
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი	25
2016 წლის ბიუჯეტის შესრულება	27
2017 წლის ბიუჯეტის აღწერა	27
საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა	29

მთლიანი შიდა პროდუქტი

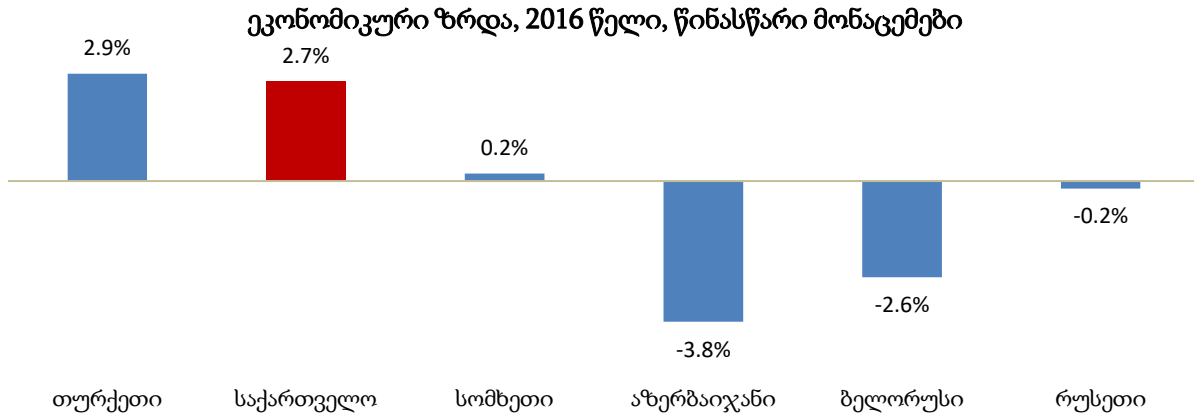
რეგიონში განვითარებული ეკონომიკური შოკების და გლობალური ეკონომიკური ზრდის შენელების ფონზე, 2015 წელს საქართველოში 2.9 პროცენტის ეკონომიკური ზრდა დაფიქსირდა.

წინასწარი მონაცემებით, 2016 წლის რეალური ზრდა 2.7 პროცენტს შეადგენს, 2017 წლის I კვარტალში რეალურმა ზრდამ 5.1 პროცენტი შეადგინა, II კვარტალში 4.7 პროცენტი, ხოლო III კვარტალში 4.4 პროცენტი.

ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში

2016 წლის ბოლოს ეკონომიკური აქტივობა შემცირდა რეგიონში, რის გამოც ეკონომიკური ზრდის შეფასებები შემცირდა ყველა ქვეყნისათვის. როგორც აღინიშნა, წინასწარი მონაცემებით, 2016 წელს საქართველოს ეკონომიკა 2.7 პროცენტით გაიზარდა და იგი ამ მაჩვენებლით ერთ-ერთი ლიდერია რეგიონში.

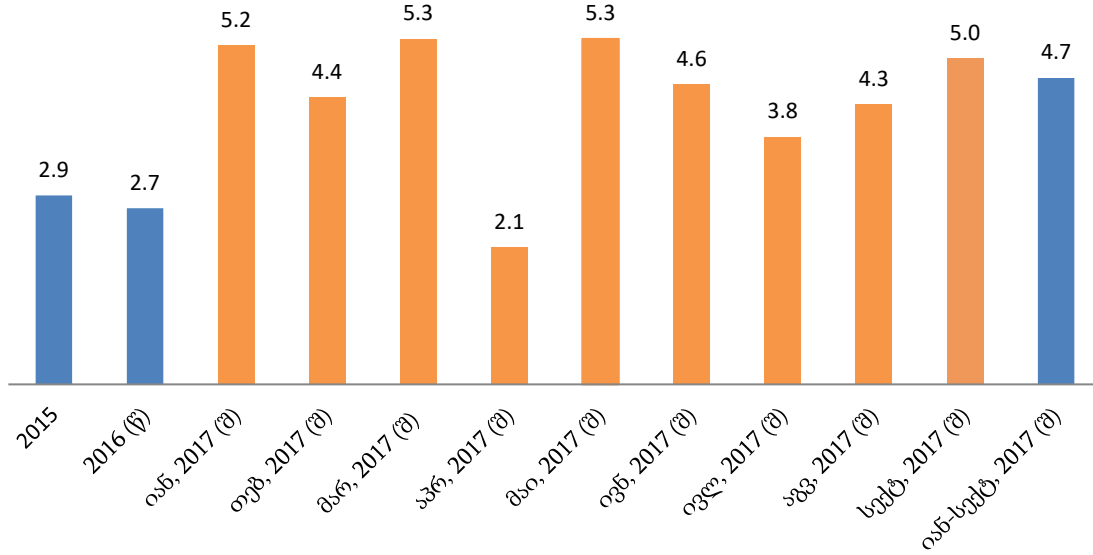

წინასწარი შეფასებით, 2017 წლის იანვარში მთლიანი შიდა პროდუქტის რეალური წლიური ზრდა 5.2 პროცენტს შეადგენდა, თებერვალში ზრდა იყო 4.4 პროცენტი, მარტში - 5.3 პროცენტი, აპრილში - 2.1 პროცენტი, მაისში - 5.3 პროცენტი, ივნისში - 4.6%, ივლისში - 3.8%, აგვისტოში - 4.3%, ხოლო სექტემბერში - 5.0%. პირველი ცხრა თვის ჯამში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით ეკონომიკა 4.7 პროცენტით გაიზარდა.

2017 წლის მეორე კვარტლისთვის, მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა შემდეგ სექტორებში: მშენებლობა (ზრდა 16.4, წვლილი მთლიან ზრდაში 1.1%); ტრანსპორტი (ზრდა 7.0, წვლილი 0.5%); ვაჭრობა (ზრდა 3.7, წვლილი მთლიან ზრდაში 0.5%); ოპერაციები უძრავი ქონებით (ზრდა 7.2, წვლილი 0.4%); სასტუმროები და რესტორნები (ზრდა 12.9, წვლილი 0.4%);

2017 წლის სექტემბრისთვის, მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა შემდეგ სექტორებში: სამთომომპოვებითი მრეწველობა (ზრდა 18.4%, წვლილი 0.2 პ.პ.), სასტუმროები და რესტორნები (ზრდა 10.9%, წვლილი 0.3 პ.პ.), ვაჭრობა (ზრდა 9.7%, წვლილი 0.7 პ.პ.), დამამუშავებელი მრეწველობა (ზრდა 8.2%, წვლილი 1.0 პ.პ.), მშენებლობა (ზრდა 6.7%, წვლილი 0.7 პ.პ.).

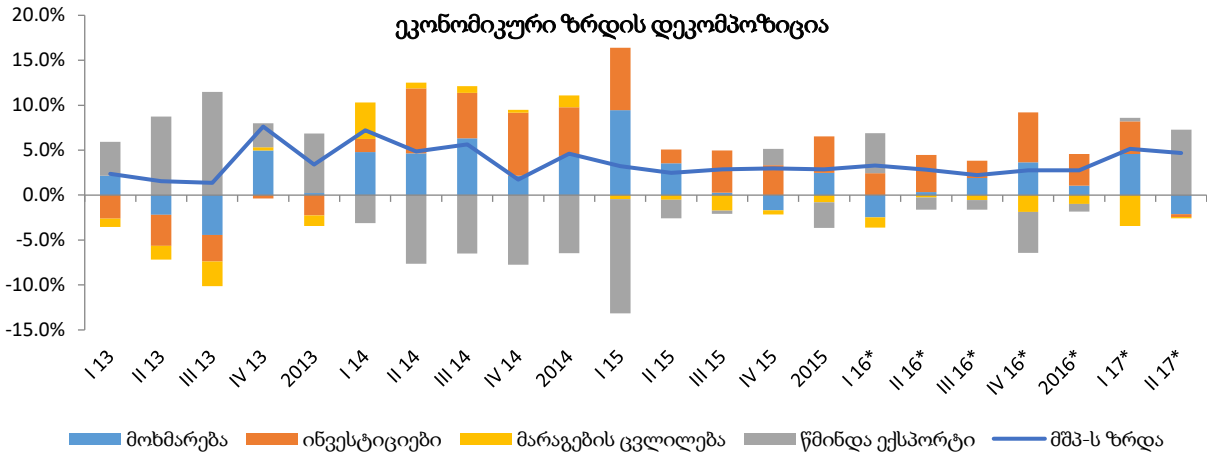
ეკონომიკური ზრდა (%)

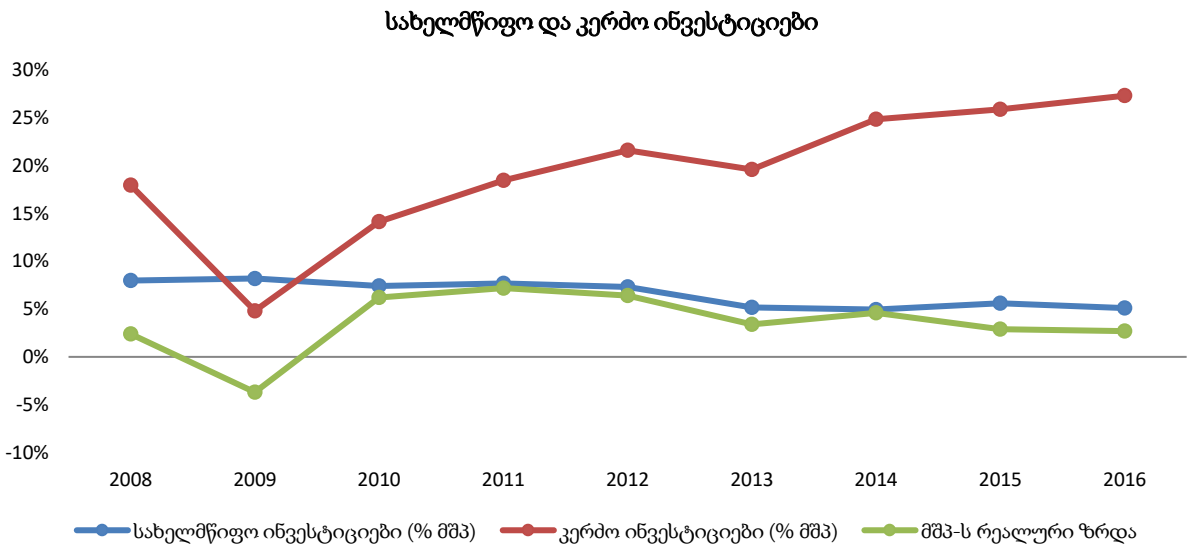
ეკონომიკური ზრდის სტრუქტურა

2016 წელს ეკონომიკურმა ზრდამ 2.7 პროცენტი შეადგინა, რაშიც ძირითადი წვლილი (3.5%) ინვესტიციებმა შეიტანა. ზრდაზე ასევე დადებითად იმოქმედა მოხმარების ზრდამ, თუმცა მისმა წვლილმა 1.1% შეადგინა. წინა წელთან შედარებით, რეალური მოხმარება 2016 წელს მხოლოდ 1.2 პროცენტით გაიზარდა, რაც მაღალი დოლარიზაციის ფონზე დოლარის გამყარების შედაგად სესხის მომსახურების გართულებით იყო გამოწვეული. ეკონომიკურ ზრდაზე ნეგატიურად (-0.9%) იმოქმედა წმინდა ექსპორტმა, რაც საგარეო მოთხოვნის შოკით აიხსნება.

ეკონომიკის გამოჯანსაღება შეინიშნება 2017 წლიდან. ჩაქრა შოკები პარტნიორ ქვეყნებში, რის შედაგადაც გაიზარდა როგორც ექსპორტი, ასევე ფულადი გზავნილები, დასტაბილურდა როგორც ნომინალური ეფექტური, ასევე ლარი-აშშ დოლარის გაცვლითი კურსი, რამაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა მოლოდინები, რაც დადებითად აისახა ექსპორტზე, მოხმარებისა და მთლიანად ეკონომიკურ ზრდაზე. ჯამში, პირველ კვარტალში ეკონომიკურმა ზრდამ 5.1 პროცენტი შეადგინა, მეორე კვარტალში - 4.7 პროცენტი, ხოლო მესამე კვარტალში - 4.4 პროცენტი. 2017 წლის ზრდა ძირითადად საგარეო მოთხოვნით არის გამოწვეული.

მთლიანი ინვესტიციების ძირითადი ნაწილი კერძო ინვესტიციებზე მოდის.

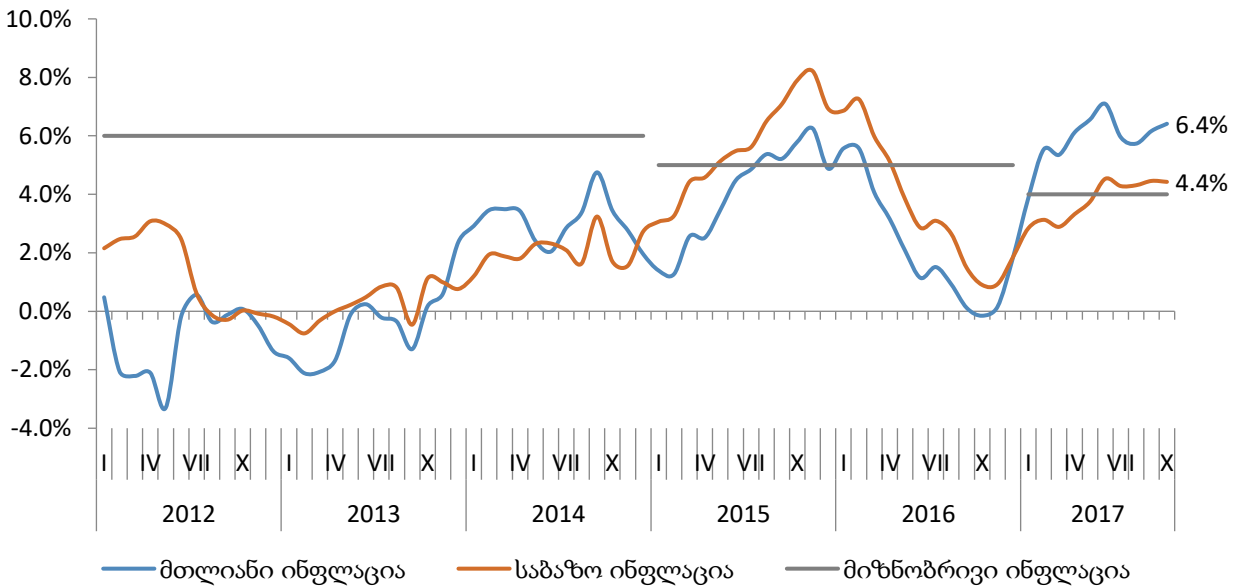

ფასების დონე

საქართველოს ეროვნული ბანკი მისდევს ინფლაციის თარგეთირების რეჟიმს. 2016 წლისათვის ეროვნული ბანკის მიზნობრივი ინფლაციის მაჩვენებელი შეადგენდა 5 პროცენტს. მიუხედავად იმისა, რომ 2015 წლის ბოლოსათვის წლიურმა ინფლაციამ 4.9 პროცენტი შეადგინა, 2016 წელს ინფლაცია კლების ტენდენციით ხასიათდებოდა და აგვისტოს თვიდან ინფლაციის მაჩვენებელი 1 პროცენტზე დაბალ ნიშნულზე შენარჩუნდა. დეკემბერში ინფლაციის ტემპმა შედარებით მოიმატა და 1.8 პროცენტს გაუტოლდა. შედეგად, 2016 წელს საშუალო წლიური ინფლაცია მნიშვნელოვნად ჩამორჩა მიზნობრივ მაჩვენებელს

და შეადგინა 2.1 პროცენტი, რასაც განაპირობებდა ინფლაციის შემცირებული მოლოდინები და შემცირებული იმპორტირებული ინფლაცია: ფასების მკვეთრი შემცირება საწვავისა და სურსათის საერთაშორისო ბაზრებზე. საბაზო ინფლაცია გაუტოლდა 1.8 პროცენტს¹.

2017 წლის ინფლაციის მიზნობრივი მაჩვენებელი 4 პროცენტს შეადგენს. ოქტომბერში, სამომხმარებლო ფასების ინდექსი საქართველოში 6.4 პროცენტით გაიზარდა. საბაზო ინფლაცია შესაბამის პერიოდში შეადგენდა 4.4 პროცენტს. რაც შეეხება საშუალო წლიურ ინფლაციის დონეს, იგი 5.1 პროცენტის ნიშნულზეა.

წლიური ინფლაციის ფორმირებაზე ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფებზე²:

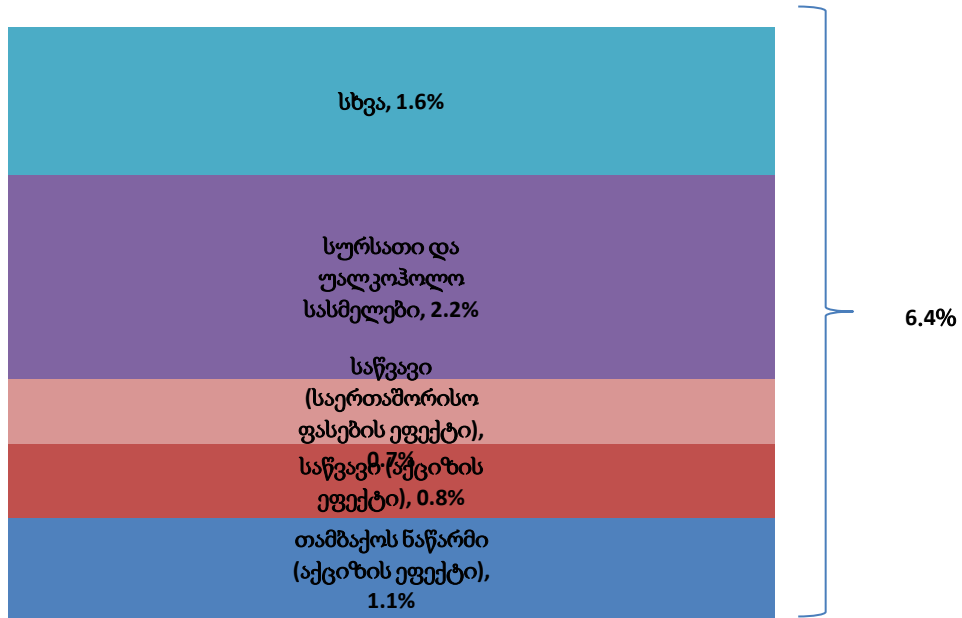
- სურსათი და უალკოჰოლო სასმელები: ფასები გაიზარდა 7.4 პროცენტით, რაც 2.21 პროცენტული პუნქტით აისახა მთლიანი ინდექსის ზრდაში. ფასები გაიზარდა შემდეგ ქვეჯგუფებზე: ბოსტნეული და ბალახეული (28.4 პროცენტი), ხილი და ყურძენი (13.7 პროცენტი), რძე, ყველი და კვერცხი (11.7 პროცენტი), ხორცი და ხორცის პროდუქტები (9.1 პროცენტი), ზეთი და ცხიმი (7.6 პროცენტი);
- ტრანსპორტი: ფასები მომატებულია 14.7 პროცენტით, რაც წლიურ ინფლაციაზე 1.83 პროცენტული პუნქტით აისახა. ფასები გაიზარდა პირადი სატრანსპორტო საშუალებების ექსპლუატაციაზე (19.4 პროცენტი),

¹ არასასურსათო ინფლაცია, ენერგომატარებლების გარეშე
² წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

სატრანსპორტო საშუალებების შექმნაზე (12.7 პროცენტი) და სატრანსპორტო მომსახურებაზე (5.1 პროცენტი);

- ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო: ფასები გაიზარდა 17.6 პროცენტით, რაც 1.13 პროცენტული პუნქტით აისახა მთლიანი ინდექსის ზრდაში. ჯგუფში ფასების მატება დაფიქსირდა როგორც თამბაქოს ნაწარმზე (37.8 პროცენტი), ისე ალკოჰოლურ სასმელებზე (1.2 პროცენტი);
- ჯანმრთელობის დაცვა: ფასები გაიზარდა 5.8 პროცენტით, რაც 0.5 პროცენტული პუნქტით აისახა მთლიანი ინდექსის ზრდაში. ჯგუფში ფასების მატება დაფიქსირდა სამედიცინო პროდუქციის, აპარატურის და მოწყობილობების ქვეჯგუფზე (10.7 პროცენტი) და ამბულატორიულ სამედიცინო მომსახურებაზე (6.2 პროცენტი).

ინფლაცია ძირითადად განპირობებულია ერთჯერადი ფაქტორებით.

კერძო სექტორის როლი ეკონომიკურ ზრდაში

2015 წელს ეკონომიკურ ზრდაში წარმმართველი როლი ეჭირა კერძო სექტორს. აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2016 წელსაც. ბიზნეს სექტორში შექმნილი რეალური

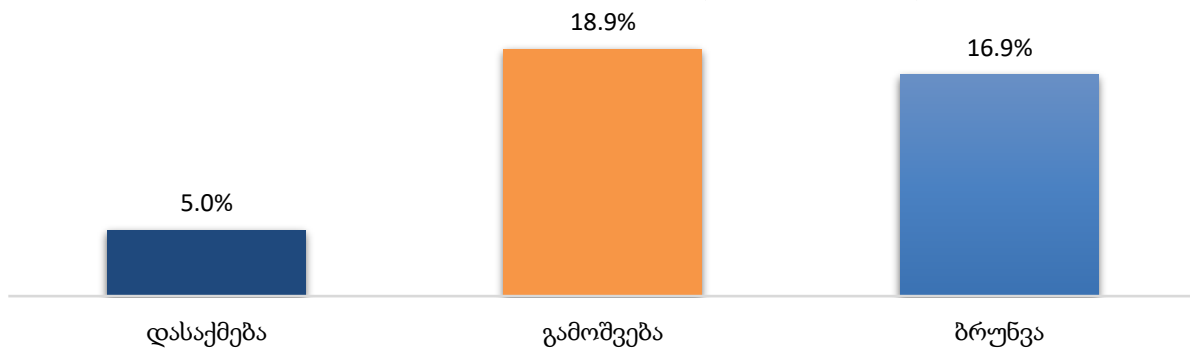

დამატებული ღირებულება 2015 წელს წინა წელთან შედარებით ცხრა პროცენტით გაიზარდა.

2016 წელს ბიზნეს სექტორის ბრუნვა, წინა წელთან შედარებით, 13.3 პროცენტით არის გაზრდილი. საწარმოთა მიერ გამოშვებული პროდუქციის ღირებულება 14.6 პროცენტით აღემატება 2015 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. ბიზნეს სექტორის ბრუნვის მოცულობა 2017 წლის პირველ კვარტალში, გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 19.1%-ით გაიზარდა, ხოლო მეორე კვარტალში - 16.9%-ით. ზრდის ტენდენციით ხასიათდება პროდუქციის გამოშვებაც და 18.9%-ით აღემატება წინა წლის შესაბამის პერიოდს.

2016 წელს ბიზნეს სექტორში 36.3 ათასი ადამიანით მეტი დასაქმდა, ვიდრე ეს იყო გასულ წელს. სულ დასაქმებულთა რაოდენობამ 621 ათასი შეადგინა. 2017 წლის პირველ კვარტალში დასაქმებულთა რაოდენობამ 605.0 ათასი კაცი შეადგინა, რაც გასული წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელს 4.7%-ით აღემატება, ხოლო მეორე კვარტალში 30.3 ათასი კაცით (5%-ით) მეტი დასაქმდა და სულ დასაქმებულთა რაოდენობამ 631.3 ათასი შეადგინა.

ბიზნეს სექტორი, 2017 წელი II კვარტალი

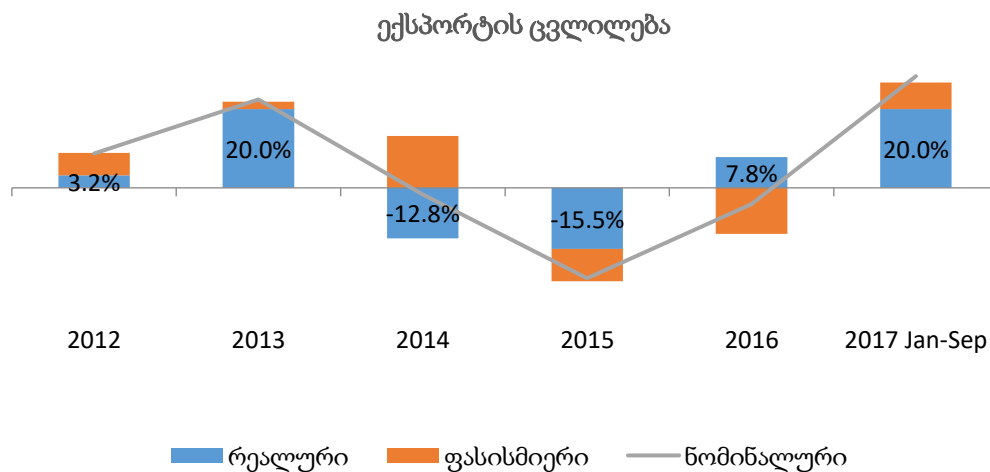
საგარეო ვაჭრობა

2014 წლის აგვისტოდან დაიწყო ექსპორტის კლება. შემობრუნების ტენდენცია, შეინიშნება 2015 წლის მესამე კვარტლიდან, როდესაც ექსპორტის შემცირებაში ფასისმიერი ეფექტი დომინირებდა და რეალურ გამოხატულებაში ექსპორტმა კლება შეწყვიტა.

რეალურ გამოხატულებაში 2016 წლის მანძილზე ექსპორტი ზრდადი ტემპებით იმატებდა. პირველ კვარტალში რეალურმა ექსპორტმა თითქმის 7 პროცენტით მოიმატა, მეოთხე კვარტალში კი რეალური ზრდა უკვე 10.5 პროცენტს შეადგენდა. ჯამში ორწლიანი კლების შემდეგ, 2016 წელს რეალური ექსპორტი 7.8 პროცენტით გაიზარდა. სექტემბრიდან ზრდა უკვე მიღებულ შემოსავლებზეც აისახა, როდესაც ექსპორტი ნომინალურ

გამოხატულებაში 8.3 პროცენტის ოდენობით გაიზარდა. ოქტომბერში ნომინალური მოცულობის ექსპორტი მცირედით, 0.8 პროცენტით გაიზარდა. მაღალი, 16.8 პროცენტის ზრდა დაფიქსირდა ნოემბერში, ხოლო დეკემბერში ექსპორტი ნომინალურად წინა წლის შესაბამის თვესთან შედარებით 5.1 პროცენტით გაიზარდა. წლის განმავლობაში, ექსპორტი წლიურად 4.1 პროცენტით შემცირდა.

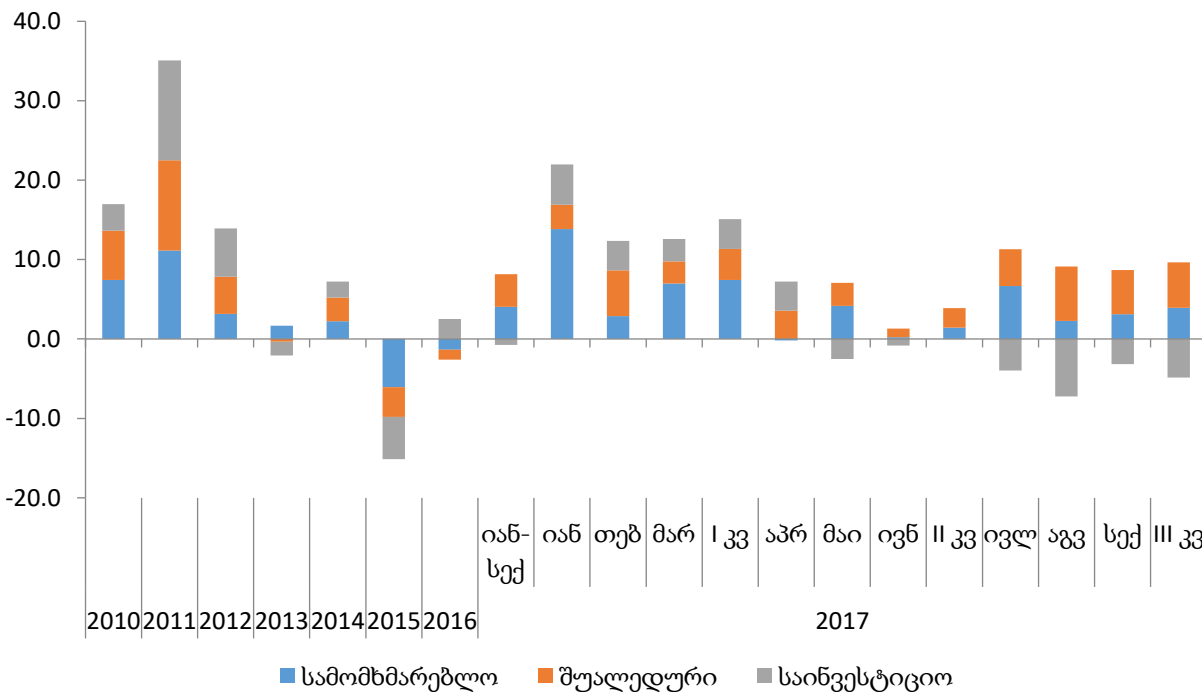
2017 წლის იანვარში ექსპორტის მკვეთრი ზრდა დაფიქსირდა და 44.7 პროცენტი შეადგინა, თებერვალში ზრდა 13.0 პროცენტი იყო, მარტში 36.3 პროცენტი, აპრილში 27.9, მაისში 24.9 პროცენტი, ივნისში - 37.4, ივლისში - 22.4, აგვისტოში - 25.6, ხოლო სექტემბერში - 27.3. ჯამურად, 2017 წლის იანვარ-სექტემბერში ექსპორტის ზრდამ ნომინალურ გამოხატულებაში 28.3 პროცენტი შეადგინა. მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა ფეროშენადნობების (წვლილი ზრდაში 7.7 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატების (წვლილი ზრდაში 4.4 პროცენტული პუნქტი), ყურძნის ნატურალური ღვინოების (წვლილი ზრდაში 2.8 პროცენტული პუნქტი), ნავთობი და ნავთობპროდუქტების (წვლილი ზრდაში 2.4 პროცენტული პუნქტი) და მედიკამენტების ექსპორტში (წვლილი ზრდაში 1.8 პროცენტული პუნქტი). პირველი ცხრა თვის მონაცემებით, საქონლის ექსპორტი 28.3 პროცენტითაა გაზრდილი. ზრდა ძირითადად განპირობებულია ექსპორტის რეალური ზრდით.

2015 წლის მეორე კვარტლიდან გაცვლითი კურსის გაუფასურების ფონზე დაიწყო იმპორტის კორექტირება და იმპორტის შემცირების ტენდენცია 2016 წლის მაისამდე გაგრძელდა. მაისიდან საინვესტიციო საქონლის იმპორტის მნიშვნელოვანმა ზრდამ, რაც ძირითადად მანქანა-დანადგარების (მათ შორის: გენერატორების, სამედიცინო აპარატურის, გამომთვლელი მანქანების, სამრეწველო დანადგარების და ა.შ) იმპორტის ზრდით იყო გამოწვეული, მთლიანი იმპორტის ზრდა განაპირობა. ასევე, პერიოდულად მაღალი იყო შუალედური საქონლის იმპორტის (მათ შორის მანქანა დანადგარების ნაწილების და საწვავი და საცხები მასალების) ზრდა. ბოლო სამი თვის განმავლობაში მნიშვნელოვანი წვლილი

შეიტანა სამომხმარებლო საქონლის იმპორტის ზრდამ, რაც ნავთობპროდუქტების იმპორტს უკავშირდება. ჯამურად, წლის განმავლობაში დადებითი წვლილი მხოლოდ საინვესტიციო საქონლის იმპორტის შემთხვევაში ფიქსირდება.

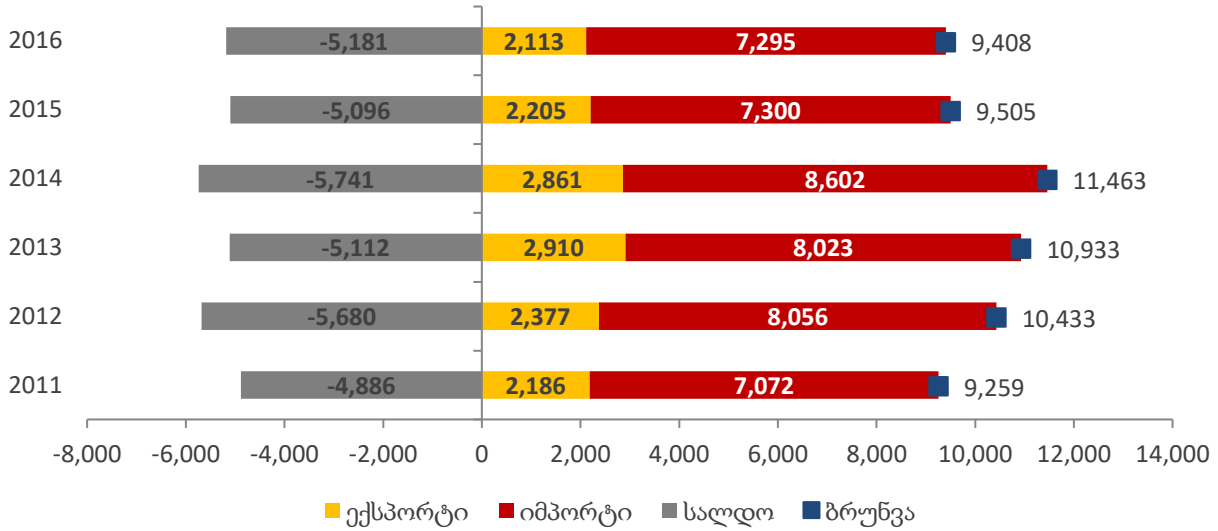
ჯამურად, იმპორტში 7.4 პროცენტის ზრდა დაფიქსირდა 2017 წლის იანვარ-სექტემბერში. მაღალი ზრდა დაფიქსირდა სამომხმარებლო საქონლის იმპორტში, რაც უმთავრესად ნავთობპროდუქტების იმპორტის მატებით არის განპირობებული. ასევე მნიშვნელოვნად გაიზარდა შუალედური საქონლის იმპორტი, ხოლო საინვესტიციო საქონლის იმპორტი შემცირდა.

2016 წელს, წინა წელთან შედარებით ექსპორტი 4.1 პროცენტით შემცირდა და 2,114 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა. ამავე პერიოდში ექსპორტმა რეექსპორტის გარეშე 1,658 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 1.0 პროცენტით აღემატება წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელს. 2016 წელს 0.7 პროცენტით შემცირდა იმპორტი და 7,234 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა³. ჯამში სავაჭრო ბალანსი გაუარესდა 43 მლნ აშშ დოლარის ოდენობით.

³ გამორიცხულია C ჰეპატიტის წამლების იმპორტი

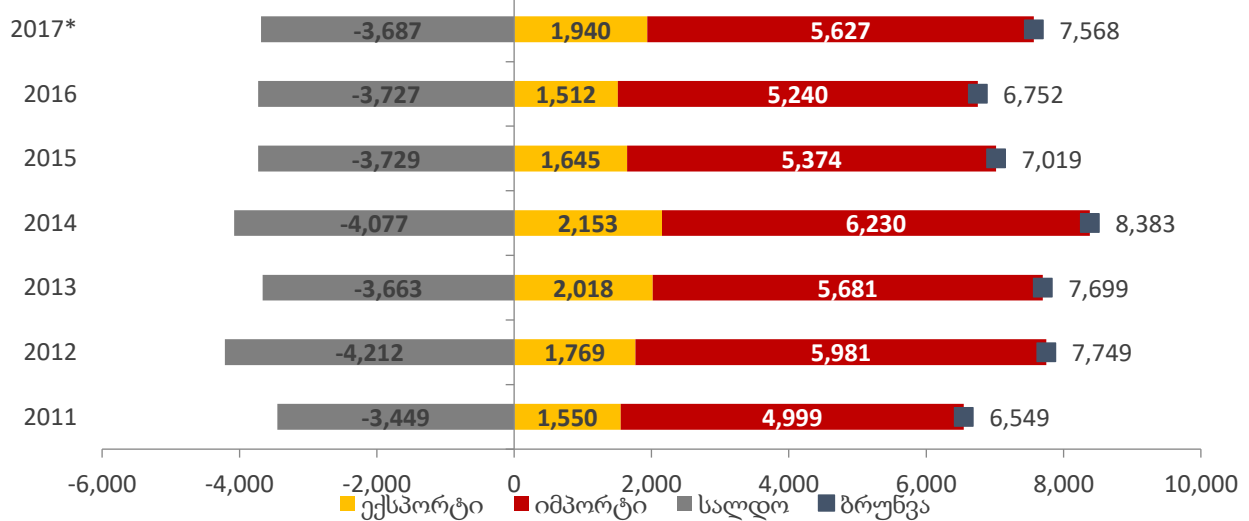
საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

2017 წლის ცხრა თვეში ექსპორტი 28.3 პროცენტით გაიზარდა, რაც ნომინალურად 428.1 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს. ამავე პერიოდში იმპორტის ზრდა 7.4 პროცენტი, ანუ 387.6 მლნ აშშ დოლარი იყო. შედეგად, სავაჭრო ბალანსი დაახლოებით 40.5 მლნ აშშ დოლარით გაუმჯობესდა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით.

საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

იანვარ-სექტემბერი

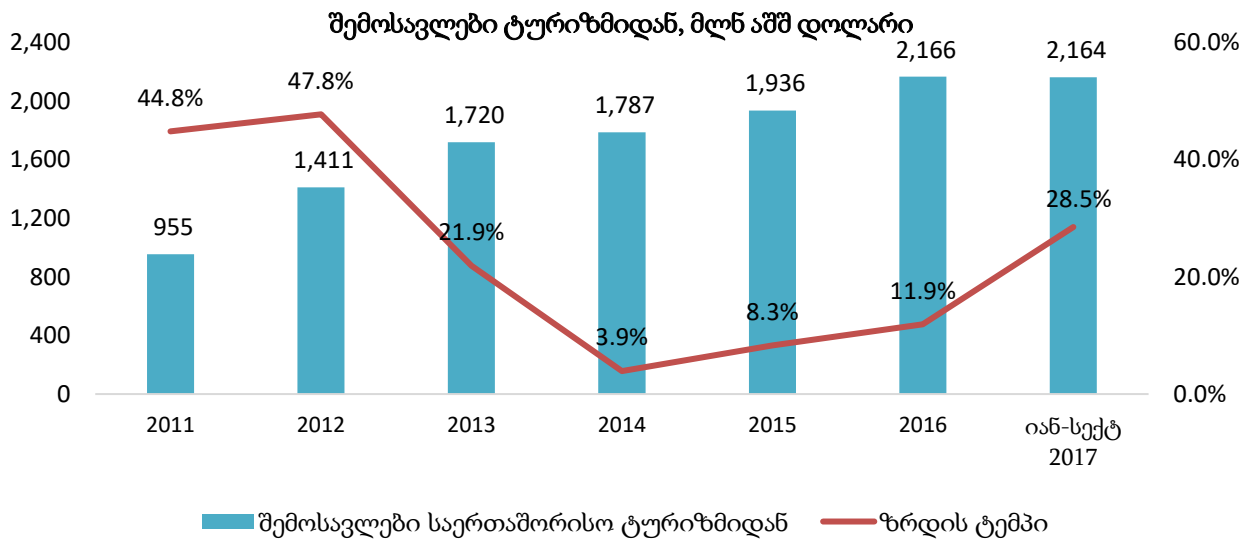
ტურიზმი

2016 წელს საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლები 11.9 პროცენტით გაიზარდა და მიმდინარე წელს დაახლოებით 230 მილიონი აშშ დოლარით მეტი სავალუტო შემოდინება დააგენერირა წინა წელთან შედარებით.

2016 წელს საერთაშორისო ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა პირველად გადააჭარბა 2 მლრდ აშშ დოლარს და ბოლო 5 წლის განმავლობაში ტურიზმი ეკონომიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან სექტორად ჩამოყალიბდა.

2017 წლის პირველ ცხრა თვეში, საქართველოს 5 822 ათასი ვიზიტორი ეწვია, რაც გასული წლის ანალოგიურ მონაცემს 19.2 პროცენტით აღემატება.

იანვარ-სექტემბერში ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა 2 164 მლნ აშშ დოლარი შედგინა, რაც 28.5 პროცენტით (480 მლნ აშშ დოლარით) აღემატება გასული წლის მაჩვენებელს.

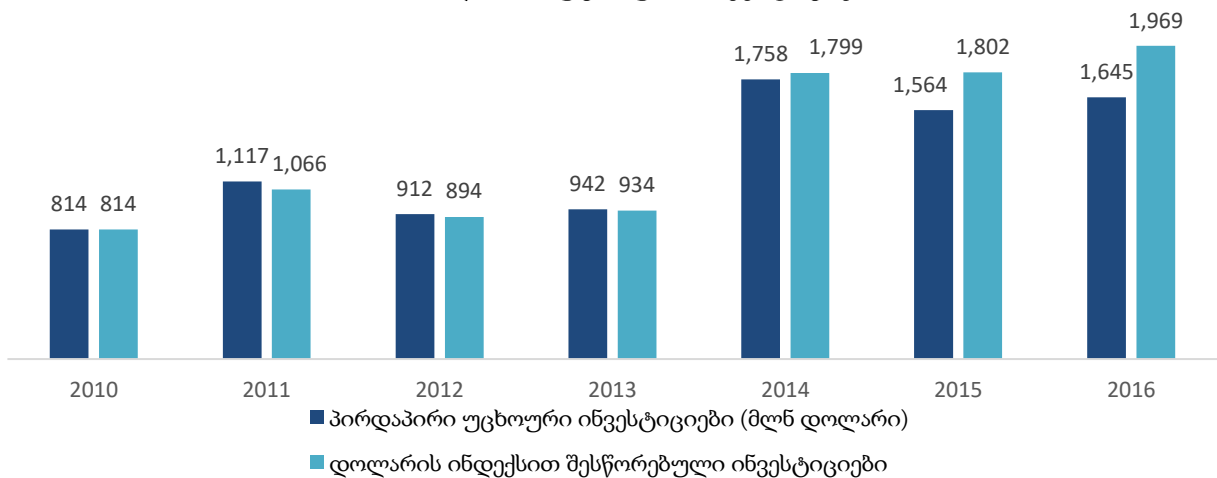
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

ბოლო სამი წლის განმავლობაში საქართველოში შეინიშნება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი გაჯანსაღება. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 2016 წელს წინასწარი მონაცემებით 1 645.4 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 5.2 პროცენტით მეტია 2015 წლის მონაცემთან შედარებით.

წინასწარი მონაცემებით, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 2017 წლის I-II კვარტალში 751.7 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 2016 წლის იგივე პერიოდთან შედარებით 6.3 პროცენტით მეტია.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის რეალური მაჩვენებელი კიდევ უფრო შთამბეჭდავია. ბოლო პერიოდში ძლიერი დოლარის ფაქტორის გათვალისწინებით პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დოლარში აღრიცხვა მის რეალური ზრდის ტემპებს არასაკმარისად ასახავს. რეალური დინამიკის უფრო ზუსტად ასახვისათვის მნიშვნელოვანია შევხედოთ დოლარის ინდექსით შესწორებულ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მაჩვენებელს. აღნიშნული მაჩვენებლის მიხედვით 2016 წელს ზრდა წინა წელთან შედარებით 9.2 პროცენტს შეადგენს.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

2016 წელს, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ყველაზე დიდი წილი - 39.2 პროცენტი ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში განხორციელდა, 12.3 პროცენტი - ენერჯეტიკის სექტორში, ხოლო 9.9 პროცენტი - მშენებლობაში. საფინანსო სექტორში განხორციელებულმა ინვესტიციებმა - 8.3 პროცენტი, დამამუშავებელ მრეწველობაში - 7.3 პროცენტი, სასტუმროებსა და რესტორნებში - 6.7 პროცენტი, ხოლო უძრავ ქონებაში - 4.2 პროცენტი შეადგინა.

რაც შეეხება 2017 წელს, წინასწარი მონაცემებით II კვარტალში, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ყველაზე დიდი წილი - 37.6 პროცენტი ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში განხორციელდა, მშენებლობაში - 20.2 პროცენტი, სასტუმროებსა და რესტორნებში - 8.4 პროცენტი, ენერჯეტიკაში - 5.5 პროცენტი, უძრავ ქონებაში - 4.1 პროცენტი, სამთომომპოვებით მრეწველობაში - 3.6 პროცენტი, ხოლო საფინანსო სექტორში - 1.1 პროცენტი.

2017 წლის II კვარტალში OECD-ს ქვეყნებიდან განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 49.7 პროცენტი შეადგინა.

აღსანიშნავია FDI-ს დივერსიფიკაციის ზრდა ახალ სექტორებში ინვესტირებით. მაგალითად, 2015 წელს დაფიქსირდა ჯანმრთელობის დაცვაში განხორციელებული ინვესტიციების მკვეთრი ზრდა წინა წლებთან შედარებით. 2016 წელს კი 2015 წელთან შედარებით გაზრდილია ინვესტიცია ენერჯეტიკის სექტორში. ენერჯეტიკაში განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 12.3 პროცენტი შეადგინა.

2016 წელს ჯამურად OECD-ს ქვეყნებიდან განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 46.5 პროცენტი შეადგინა.

უმსხვილესი პირდაპირი ინვესტორი ქვეყნების სამეულში კი პირველ ადგილზე აზერბაიჯანია 36.6 პროცენტით, მეორე ადგილზე - თურქეთი 11.3 პროცენტით, ხოლო მესამე ადგილზე - გაერთიანებული სამეფო 9.1 პროცენტით.

მნიშვნელოვანია, რომ 2016 წელს რეინვესტირებაში დაფიქსირდა უმაღლესი მაჩვენებელი და შეადგინა FDI-ის 32 პროცენტი, რაც აჩვენებს, რომ სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკა და გაუმჯობესებული ბიზნეს გარემო დადებითად აღიქმება ინვესტორების მიერ და მეტი ინვესტორი აგრძელებს ბიზნეს გეგმებს საქართველოში. მიმდინარე ეკონომიკური პოლიტიკა და რეფორმები რეინვესტორების მაღალი დონის შენარჩუნებისა და საშუალო და გრძელვადიანი პერიოდის ზრდის წინაპირობაა.

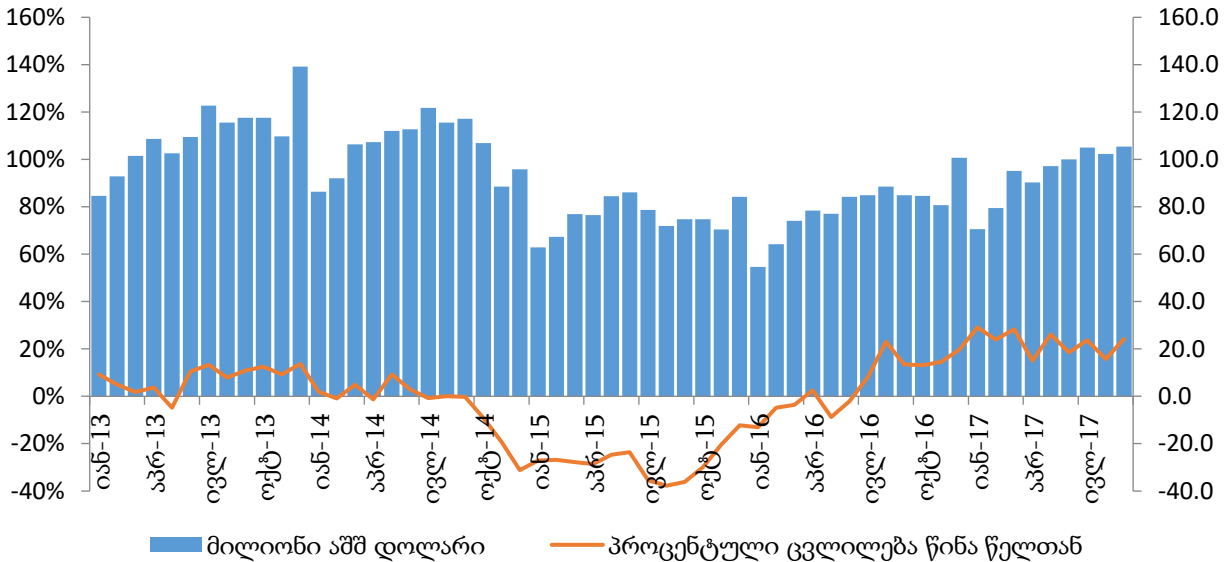
ფულადი გზავნილები

2016 წლის მეორე ნახევრიდან ფულადი გზავნილების მოცულობა მნიშვნელოვნად იზრდება. მიუხედავად იმისა, რომ პირველ 5 თვეში ფულადი გზავნილები კლების ტენდენციით ხასიათდებოდა წინა წლის იგივე პერიოდთან შედარებით. 2016 წლის ივლისში ფულადი გზავნილები გაიზარდა 8 პროცენტით, წლის მაქსიმალური ზრდა დაფიქსირდა აგვისტოში - 23.0 პროცენტი, ნოემბერში ეს მაჩვენებელი იყო 14.6 პროცენტი, ხოლო დეკემბერში ფულადი გზავნილები 19.7 პროცენტით გაიზარდა. ჯამურად, 2016 წელს წმინდა ფულადი გზავნილების წინა წელთან შედარებით 5.3 პროცენტით გაიზარდა.

2017 წლის იანვარში წმინდა ფულადი გზავნილების ზრდა იყო 29.1 პროცენტი, თებერვალში ზრდამ 23.9 პროცენტი შეადგინა, მარტში - 28.4 პროცენტი, აპრილში - 15.1 პროცენტი, მაისში - 26.1 პროცენტი, ივნისში - 18.6 პროცენტი, ივლისში - 23.7 პროცენტი, აგვისტოში - 15.7 პროცენტი, ხოლო სექტემბერში - 24.2 პროცენტი. 2017 წლის იანვარ-

სექტემბერში ფულადი გზავნილები 22.4 პროცენტით მეტი იყო წინა წლის იგივე პერიოდთან შედარებით.

წმინდა ფულადი გზავნილები

იანვარ-სექტემბერში უცხოური ვალუტის შემოდინება გზავნილების სახით გაიზარდა 164 მილიონი აშშ დოლარით 2016 წლის იგივე პერიოდთან შედარებით.

საერთო ჯამში, 2017 წლის პირველ ცხრა თვეში, საქონლის ექსპორტის, ტურიზმისა და გზავნილების გზით უცხოური ვალუტის შემოდინება გაიზარდა 1 072 მილიონი აშშ დოლარით. ამავე პერიოდში 388 მილიონი აშშ დოლარით გაიზარდა იმპორტისთვის თანხების გადინება. შედეგად, 2017 წლის პირველ ცხრა თვეში მიმდინარე ანგარიშზე დადებითი გავლენა შეინიშნა.

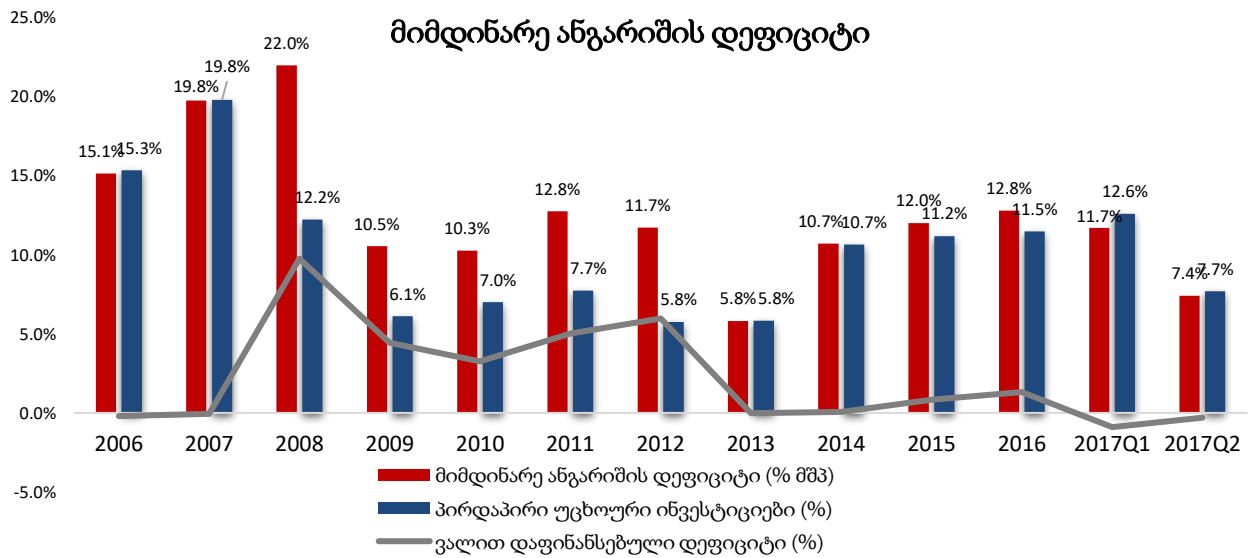
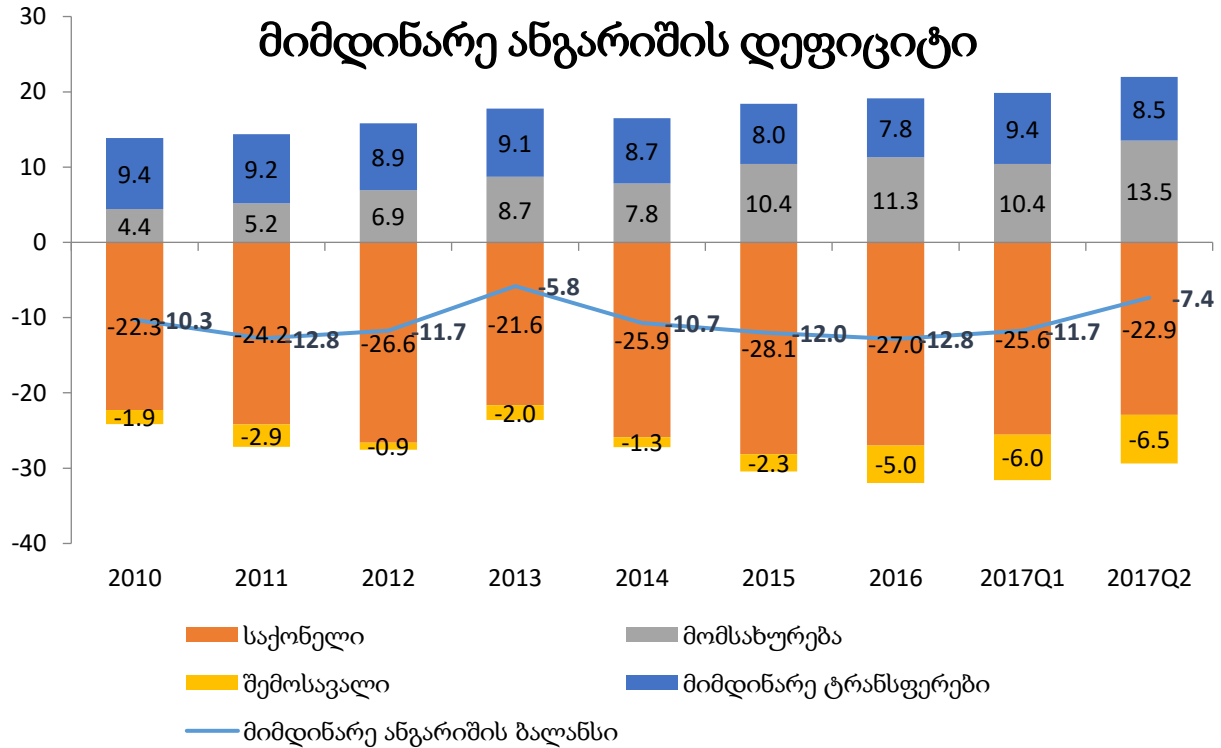
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

მიმდინარე ანგარიშის მაღალი დეფიციტი საქართველოს ეკონომიკის მოწყვლადობის ერთ-ერთ მთავარ წყაროს წარმოადგენს.

2014 წელს მ/ა დეფიციტმა მშპ-ის 10.7 პროცენტი და 1,769 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. 2015 წელს მ/ა დეფიციტი შემცირდა ნომინალურ გამოხატულებაში, თუმცა გაიზარდა მისი მშპ-სთან ფარდობის მაჩვენებელი მნიშვნელის ეფექტის გამო, აშშ დოლარში გამოსახული მშპ-ის შემცირების შედეგად. 2015 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა მშპ-ის 12.0 პროცენტი შეადგინა, 2016 წელს გაიზარდა აშშ დოლარში გამოსახული მშპ, თუმცა ასევე გაიზარდა

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი ნომინალურ გამოხატულებაში, რის შედეგადაც 2016 წლის დეფიციტმა შეადგინა მშპ-ს 12.8%. 2017 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი 11.7 პროცენტია, ხოლო მეორე კვარტალში - 7.4 პროცენტი.

საკრედიტო რეიტინგები

საქართველო აგრძელებს თანამშრომლობას საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანიებთან „Standard & Poor’s“, „Fitch“ და „Moody’s“. ჩვენი ქვეყანა ინარჩუნებს სტაბილურ რეიტინგს, ამჟამად საქართველოს Standard & Poor’s“-თან, „Fitch“-თან “BB- ” და Moody’s“-თან “Ba2” სტაბილური რეიტინგი აქვს. რეგიონის ქვეყნებში კი შეინიშნება საკრედიტო რეიტინგის გაუარესება.

S&P და Fitch-მა დაადასტურა აზერბაიჯანის საკრედიტო რეიტინგი “BB+” ნეგატიურ დონეზე, რომელიც “BBB-”-დან შეამცირა 2016 წელს. გასულ წელს აზერბაიჯანის საკრედიტო რეიტინგი გააუარესა აგრეთვე Moody's-მაც და შეამცირა Ba3-დან Ba1-მდე. სარეიტინგო კომპანია Moody's-მ ასევე გააუარესა სომხეთის საკრედიტო რეიტინგიც Ba3 დან B1 მდე.

S&P-ის და Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა რუსეთის საკრედიტო რეიტინგიც. 2014 წლის დეკემბერთან შედარებით, რუსეთის საკრედიტო რეიტინგი Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა Baa3 დან Ba1-მდე, ხოლო S&P-ის შეფასებით BBB- დან BB+ მდე.

Moody's-მა 2016 წლის სექტემბერში შეამცირა თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი Baa3-დან Ba1-მდე, ხოლო 2017 წლის მარტში თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი სტაბილურიდან ნეგატიურით შეცვალა, ივლისში S&P-მა რეიტინგი შეამცირა „BB+“- დან „BB“-მდე, ხოლო Fitch-მა “BBB-“-დან “BB+“-მდე შეამცირა.

Fitch-მა გამოაქვეყნა საქართველოს რეიტინგის შეფასება, რომლის თანახმადაც საქართველოს სუსტ მხარეებად მიჩნეულია: მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტისა და ქვეყნის საგარეო ვალის მაღალი მაჩვენებელი.

ძლიერ მხარეებს მიეკუთვნება მცურავი გაცვლითი კურსის რეჟიმი, მაღალი ზრდა ტურიზმის სექტორში და ასევე გაჯანსაღება ფულადი გზავნილების თვალსაზრისით. ანგარიშის თანახმად, წამოწყებული მნიშვნელოვანი საგადასახადო რეფორმა წახალისებს ეკონომიკურ ზრდას საშუალოვადიან პერიოდში.

სტაბილური რეიტინგის შენარჩუნებაზე მრავალმა ფაქტორმა სხვადასხვა მიმართულებით იმოქმედა. უარყოფითი ფაქტორებია რეგიონული კრიზისის ფონზე ბოლო პერიოდში შენელებული ეკონომიკური ზრდა, მიმდინარე ანგარიშის მაღალი დეფიციტი, და ვალუტის გაუფასურებით გაზრდილი საგარეო ვალი. დადებით ფაქტორებად Moody's გამოყოფს შემდეგ გარემოებებს: ძლიერი ინსტიტუტები, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება, დივერსიფიცირებული საექსპორტო ბაზრები, სავაჭრო შეთანხმებები, რომელიც პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების საშუალოდ მშპ-ს 10%-ზე შენარჩუნებას უწყობს ხელს და საშუალოვადიან პერიოდში გაზრდის ექსპორტს და დააჩქარებს ეკონომიკურ ზრდას.

საერთო ჯამში, საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი გაუმჯობესებულია, ხოლო პერსპექტივა სტაბილურ დონეზე შენარჩუნებული, რეგიონში გაუარესებული ეკონომიკური გარემოს მიუხედავად, რაც სწორი პოლიტიკის გატარების (მცურავი სავალუტო კურსი, ინფლაციის თარგეთირება, კონტრ-ციკლური ფისკალური პოლიტიკა, საგარეო სავაჭრო ბარიერების მოხსნა და ექსპორტის დივერსიფიცირება, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება), შემცირებული რისკებისა და საშუალოვადიანი პერსპექტივების დამსახურებაა.

საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტო “Moody’s“-ის განცხადება

სარეიტინგო სააგენტო Moody’s-მა საქართველოს რეიტინგი გააუმჯობესა Baa3-დან Baa2-მდე, ხოლო პერსპექტივა სტაბილურზე დონეზე შეუნარჩუნა.

სააგენტოს განცხადებით, რეიტინგის გაუმჯობესება და პერსპექტივის შენარჩუნება გამოწვეულია იმით, რომ საქართველოს ეკონომიკა მდგრადი აღმოჩნდა 2014 წელს რეგიონში დაწყებული ეკონომიკური შოკის მიმართ, რის შედეგადაც გამოჩნდა ქვეყნის ეკონომიკისა და ინსტიტუტების სიძლიერე. მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები კი, რაც საერთაშორისო სავალუტო ფონდის დახმარებით ხორციელდება, შეამცირებს საქართველოს ძირითად საკრედიტო სისუსტეებს და დროთა განმავლობაში უფრო მეტად გაზრდის საკრედიტო სიძლიერეს. თუმცა, რეიტინგის ზრდას ხელს უშლის საგარეო მოწყვლადობის რისკები.

ადგილობრივ ვალუტაში გამოსახული ფასიანი ქაღალდებისა და დეპოზიტების ჭერი გაიზარდა Baa3-დან Baa1-მდე, უცხოურ ვალუტაში გამოსახული ფასიანი ქაღალდების ჭერი - Baa1-დან Baa3-მდე, ხოლო უცხოურ ვალუტაში გამოსახული დეპოზიტების ჭერი - B1-დან Baa3-მდე. მოკლევადიანი უცხოურ ვალუტაში გამოსახული ფასიანი ქაღალდების ჭერი გაიზარდა “Not Prime“-დან „P-3“-მდე, ხოლო დეპოზიტების ჭერი კვლავ “Not Prime“-ზე შენარჩუნდა.

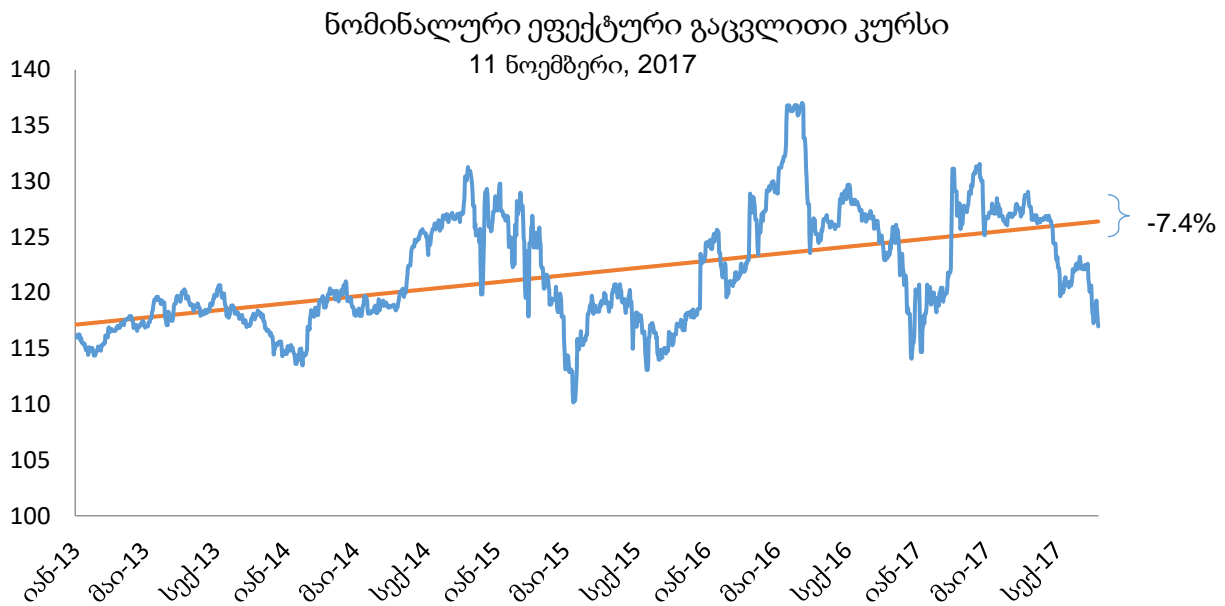
მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები დადებითად აღიქმება სარეიტინგო სააგენტოს მიერ - „ახალი სანდო რეფორმები უფრო მეტად შეუწყობს ხელს საკრედიტო გაძლიერებას“. სავალუტო ფონდთან გაფორმებულმა 3-წლიანმა პროგრამამ გააუმჯობესა რეფორმების საიმედოობა:

პროგრამა ხაზს უსვამს სტრუქტურულ რეფორმებს, რაც გამოიწვევს მაღალ და მეტად ინკლუსიურ ზრდას. ძირითადი აქცენტი გაკეთდება განათლების გაუმჯობესებაზე, საგზაო ინფრასტრუქტურის დაფინანსებაზე, მეტად ეფექტიან საჯარო ადმინისტრირებაზე და გაუმჯობესებულ ბიზნეს კლიმატზე, რაც გააძლიერებს კერძო სექტორის, როგორც ეკონომიკის მამოძრავებელი სექტორის, როლს.

დოლარიზაცია და საგარეო მოწყვლადობა კვლავ რჩება ეკონომიკის მთავარ სისუსტედ, თუმცა, ლარიზაციის პროცესი Moody's-ის მიერ დადებითად არის შეფასებული. დანაზოგების მასტიმულირებელი რეფორმები წახალისებულია სარეიტინგო სააგენტოს მიერ, ხოლო სანაზოგებისა და ინვესტიციების გეგმის შემცირება განიხილება, როგორც რეიტინგის ზრდაზე მოქმედი ფაქტორი.

გაცვლითი კურსი

თებერვლის თვეში ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გაუფასურების ტენდენცია შეიცვალა. შედეგად, წლიური გაუფასურება შენედა. 6 ნოემბრის მდგომარეობით, 2017 წლის 1 იანვართან შედარებით, ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი 2.0 პროცენტით არის გაუფასურებული. გასული წლის 1 იანვართან შედარებით კი - 5.6 პროცენტით. რაც შეეხება რეალურ ეფექტურ გაცვლით კურსს, 2017 წლის სექტემბრის მდგომარეობით, მისი წლიური გამყარების ტემპი 1.9 პროცენტს შეადგენს და 1.8%-ით გაუფასურებულია 2016 წლის იანვართან შედარებით.

	11 ნოემბერი, 2017	11 ნოემ 2017 - 1 იან 2017	11 ნოემ 2017 - 1 იან 2016
ევრო	3.0882	▼ -9.5%	▼ -15.4%
აშშ დოლარი	2.6499	▼ -0.1%	▼ -9.6%
თურქული ლირა	0.6849	▲ 9.6%	▲ 19.6%
რუსული რუბლი	0.0447	▼ -3.8%	▼ -27.3%
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	116.98	▼ -2.5%	▼ -6.1%
რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (სექტემბერი, 2017)	117.63	▲ 1.9%	▼ -1.8%

უმუშევრობის დონე

2016 წელს უმუშევრობის დონე 0.2 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 11.8 პროცენტი შეადგინა. უნდა აღინიშნოს, რომ 2016 წელს უმუშევრობის დონემ ბოლო წლების განმავლობაში ყველაზე დაბალ ნიშნულს მიაღწია.

ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები

2016 წელს ფაქტიური საგადასახადო შემოსავლების მობილიზება 775.2 მლნ ლარით აღემატება 2015 წლის შესაბამის პერიოდს, რაც 9.7 პროცენტს შეადგენს, ხოლო წლის გეგმიური მაჩვენებელი შესრულდა 100.5 პროცენტით და გადაჭარბებამ 46.1 მლნ ლარი შეადგინა.

2017 წლის იანვარ-ოქტომბერში ბიუჯეტში გადასახადების სახით მობილიზებულია 8 005.5 მლნ ლარი, რაც წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 12.1 პროცენტით (861.4 მლნ ლარი) მეტია.

გადასახადების იანვარი-ოქტომბრის საპროგნოზო მაჩვენებელი იყო 7 738.7 შედეგად, 2017 წლის 10 თვის მაჩვენებლებით დაფიქსირებულია დაგეგმილზე 3.4 პროცენტით მეტი შემოსავალი, რაც 266.8 მილიონ ლარს შეადგენს.

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 2 425.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2 445.0 მლნ ლარი) 99.2%-ია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 661.9 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (581.0 მლნ ლარი) 113.9%-ია. მათ, შორის BP თანხა შეადგენს - 133.0 მლნ ლარს.
- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 3 402.1 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (3 081.0 მლნ ლარი) 110.4%-ია.
- აქციზის სახით მობილიზებულია 1 182.5 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 340.0 მლნ ლარი) 88.2%-ია. 2017 წლიდან მოხდა ზოგიერთ აქციზური პროდუქციაზე აქციზის განაკვეთების ზრდა (ნავთობპროდუქტებზე, სიგარეტზე, მსუბუქ ავტომობილებზე). შედეგად, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით მობილიზებულია 292.4 მლნ ლარით მეტი.

- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 58.1 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (63.0 მლნ ლარი) 92.1%-ია.
  - ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 297.1 მლნ ლარი.
- სხვა გადასახადი შეადგენს -21.2 მლნ ლარს.

სახელმწიფო ვალი

- სახელმწიფო ვალმა 2016 წლის ბოლოსთვის შეადგინა მშპ-ს 44.6% (აქედან საგარეო ვალი იყო 35.6%), როდესაც 2015 წლის ბოლოსთვის ეს მაჩვენებელი იყო 41.4% (საგარეო ვალი - 32.5%).
- ვალის ზრდა 2015 და 2016 წლებში ძირითადად გამოწვეული იყო გაცვლითი კურსის ცვლილებით.
- საშუალოვადიან პერიოდში სახელმწიფო ვალი მშპ-სთან მიმართებაში 45 პროცენტის ქვემოთ მოექცევა.
- სახელმწიფო ვალის საბაზრო ღირებულება 2016 წლის დეკემბრისთვის იყო 32% (მოიცავს ისტორიულ ვალს, 2016 წლის ბოლოსთვის მშპ-ს 1%), რადგან ჩვენი ვალის მნიშვნელოვანი ნაწილი აღებულია შეღავათიანი პირობებით.

ამასთანავე, კაპიტალის ბაზრის განვითარებასთან ერთად გაიზრდება სახაზინო ფასიანი ქაღალდების გამოშვება, რაც ხელს შეუწყობს საგარეო დაფინანსების საჭიროების შემცირებას და მთლიან ვალში საშინაო ვალის წილის ზრდას.

2017 წლის პირველი კვარტალის მდგომარეობით სახელმწიფო ვალის მშპ-ს 41.6 პროცენტს შეადგენს (ბოლო ოთხი კვარტალის მშპ-ს მიხედვით), რაც 3.0 პროცენტული პუნქტით ნაკლებია გასული კვარტალის მაჩვენებელთან შედარებით.

სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი

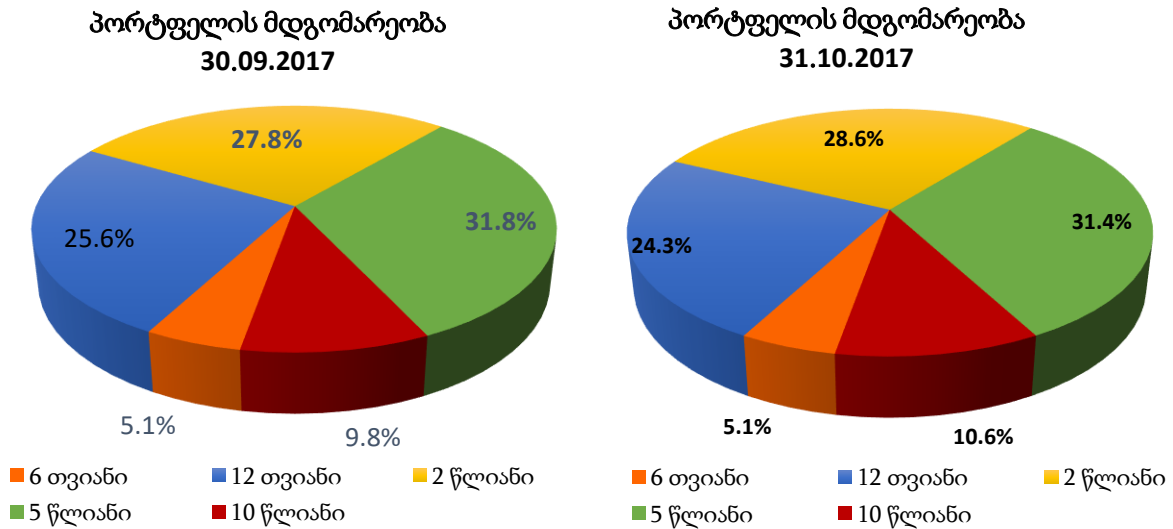
2017 წლის ოქტომბერში ჩატარდა 5 აუქციონი ჯამური ემისიით 110 მლნ ლარი, რომლის საშუალო შეწონილმა საპროცენტო განაკვეთმა 7.63% შეადგინა.

გამოშვებულ იქნა 6 და 12 თვის ვადიანობის სახაზინო ვალდებულებები; 2, 5 და 10 წლის ვადიანობის სახაზინო ობლიგაციები. დაიფარა 109 მლნ ლარის ფასიანი ქაღალდები:

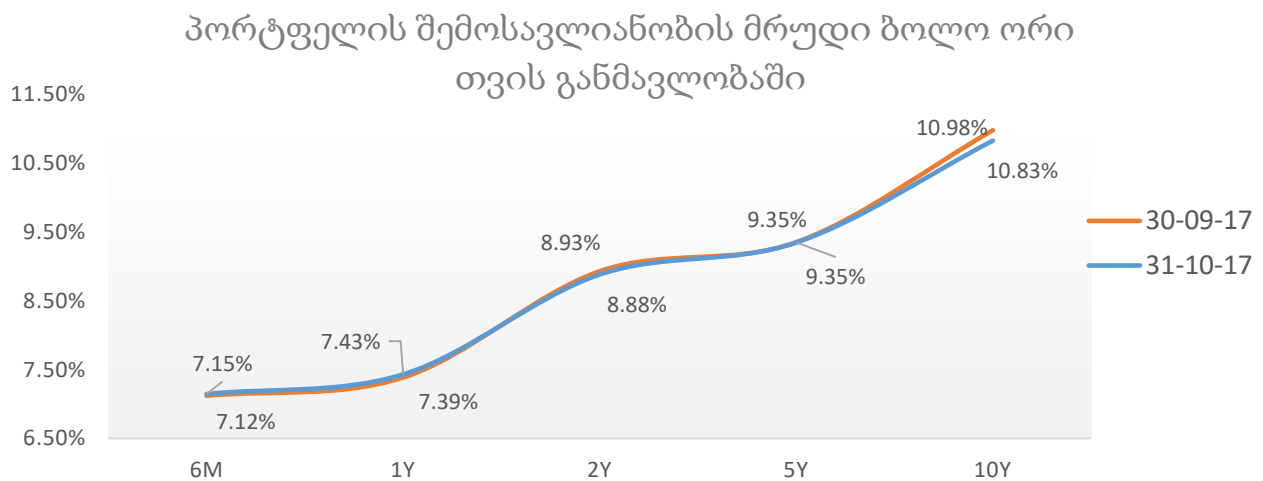
	6M	1Y	2Y	5Y	10Y	სულ
ემისიის მოცულობა	20	30	20	20	20	110
საშუალო შეწონილი განაკვეთი	7.120	7.130	7.340	7.720	9.090	7.63

დაფარვა	20	60	0.0	29	0	109.0
სხვაობა	0	-30	20	-9	20	1.0

ფასიანი ქაღალდების პორტფელის სტრუქტურამ მცირე ცვლილება განიცადა:

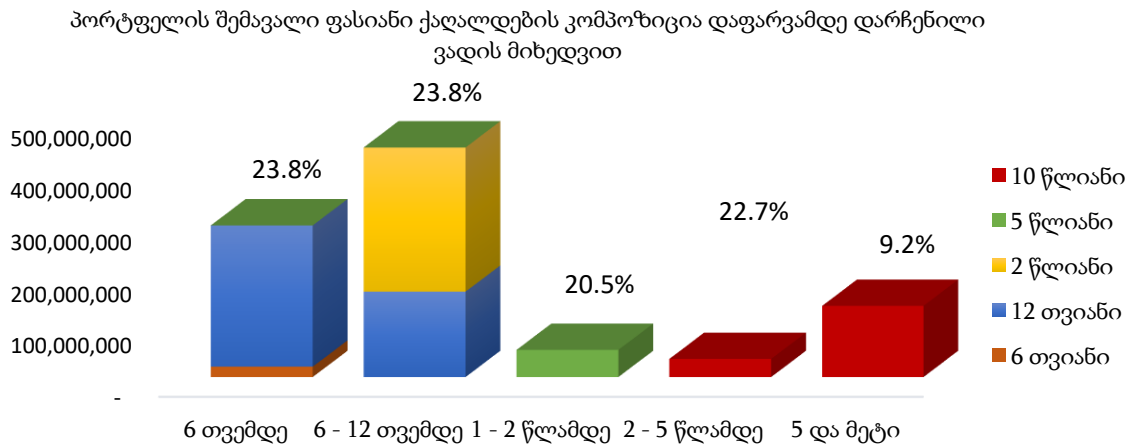
პორტფელის შემოსავლიანობა თითქმის არ შეცვლილა.

პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების ჯამური საშუალო შეწონილი ვადიანობა (ATM) გაიზარდა და დაუბრუნდა აგვისტოს მაჩვენებელს.

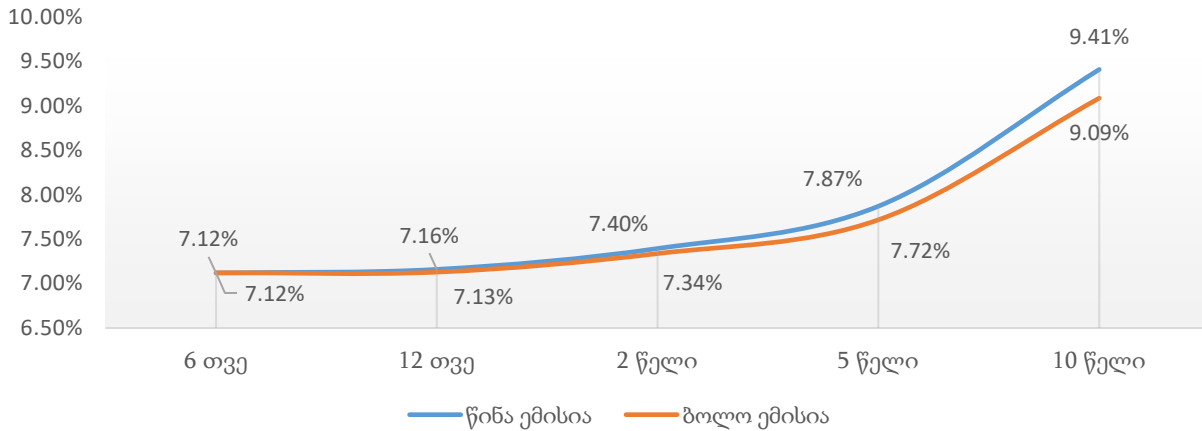
ფასიანი ქაღალდების დაფარვამდე დარჩენილი საშუალო შეწონილი დრო (წელი)			
	31.08.2017	30.09.2017	31.10.2017
6 თვე	0.24	0.24	0.24
12 თვე	0.58	0.51	0.50
2 წელი	1.11	1.05	0.98
5 წელი	2.72	2.70	2.77
10 წელი	6.75	6.67	6.84
სულ	2.01	1.94	2.01

2017 წლის 31 ოქტომბრისათვის სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების პორტფელის მეოთხედზე ნაკლები (23.8%) ფორმირებული არის იმ ფასიანი ქაღალდებით, რომელთა დაფარვის ვადა დგება უახლოეს 6 თვის განმავლობაში. პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების გადანაწილება დაფარვამდე დარჩენილი ვადის მიხედვით შემდეგია:

თვის განმავლობაში აუქციონებზე დაფიქსირებული საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთები⁴:

ოქტომბერში ფასიან ქაღალდებზე მოთხოვნის კოეფიციენტი გასული თვის მაჩვენებელთან შედარებით შემცირდა და შეადგინა 2.31 (სექტემბერი 2.74). აუქციონებზე დაფიქსირებულმა საპროცენტო განაკვეთებმა მთლიანობაში მცირედ დაიკლო, თუმცა პორტფელის მომსახურების საპროცენტო განაკვეთი თითქმის არ შეცვლილა. გაიზარდა პორტფელის ვადიანობა.

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

იმისთვის, რომ გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან მოხდეს თანდათანობით გამოსვლა, ეროვნულმა ბანკმა მიზნობრივზე დაბალი ინფლაციის პარალელურად 2016 წლის განმავლობაში 1.5 პროცენტით შეამცირა პოლიტიკის განაკვეთი.

2017 წლის 25 იანვარს, სამომხმარებლო ფასებზე აქციზის ზრდისა და გაცვლითი კურსის ცვლილების გავლენის შედეგად გაზრდილი ინფლაციური მოლოდინების მოსათოკად, ეროვნულმა ბანკმა მიიღო გადაწყვეტილება რეფინანსირების განაკვეთის გაზრდის შესახებ, რის შედეგადაც მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 6.75 პროცენტით განისაზღვრა. ამავე დროს, გამოცხადებულ იქნა, რომ მომდევნო ორი კვარტალის განმავლობაში განაკვეთის 7 პროცენტამდე ზრდაა მოსალოდნელი.

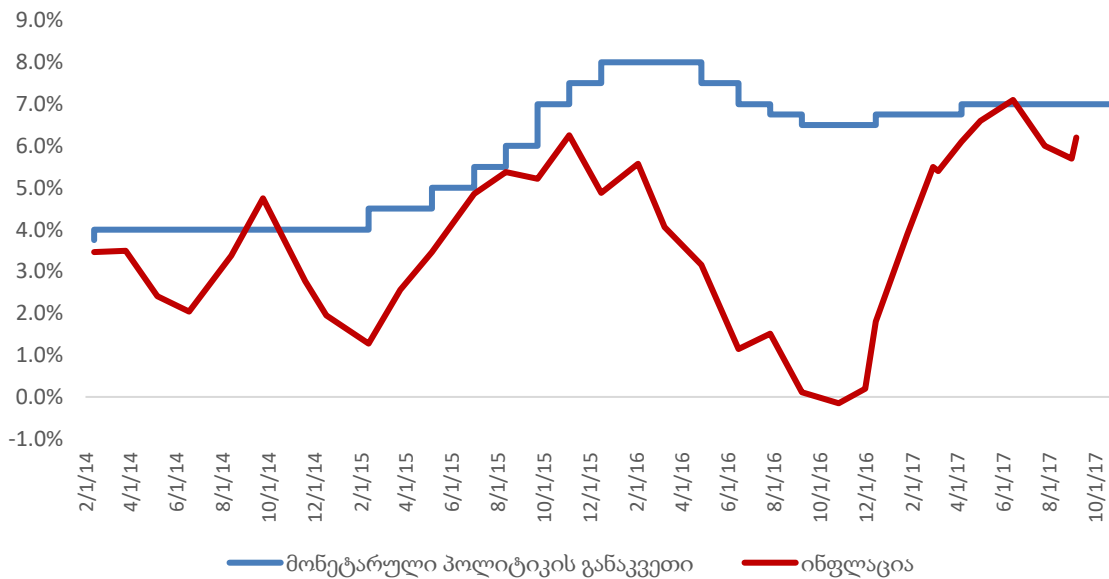
⁴ თუ მოცემულ თვეში არ განხორციელებულა კონკრეტული ვადის ემისია, გრაფიკზე გამოსახული იქნება წინა პერიოდის შედეგები.

ერთჯერადი ეფექტების ამოწურვის შედეგად ინფლაცია შემცირდება და საშუალოვადიან პერიოდში მიზნობრივი მაჩვენებლის ფარგლებში მოექცევა. სხვა თანაბარ პირობებში, ინფლაციაზე მოქმედი ფაქტორების ამოწურვასთან ერთად, მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი საშუალოვადიან პერიოდში ეტაპობრივად მის ნეიტრალურ დონეს დაუბრუნდება.

2017 წლის 2 მაისს, საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა პოლიტიკის განაკვეთი გაზარდა 25 საბაზისო პუნქტით 7 პროცენტამდე. ეროვნული ბანკის გადაწყვეტილება ეყრდნობოდა მაკროეკონომიკურ პროგნოზს, რომლის მიხედვითაც, მიწოდების მხრიდან არსებული ფაქტორების გავლენით, 2017 წელს ინფლაცია მიზნობრივზე მაღალ დონეზე მოსალოდნელი, თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში ეტაპობრივად შემცირდება ნეიტრალურ დონემდე.

14 ივნისის, 26 ივლისის, 6 სექტემბრისა და 25 ოქტომბრის კომიტეტის სხდომაზე მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა პოლიტიკის განაკვეთი უცვლელად დატოვა 7 პროცენტზე. კომიტეტის განცხადებით, დამატებითი შოკების არარსებობის შემთხვევაში, ინფლაციაზე მოქმედი ერთჯერადი ფაქტორების ამოწურვასთან ერთად, საშუალოვადიან პერიოდში მოსალოდნელია ინფლაციის მიზნობრივ 3%-იან დონეზე მიღწევა და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის ნეიტრალურ დონემდე შემცირება.

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი და ინფლაცია

2016 წლის ბიუჯეტის შესრულება

2016 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებმა 9 675.5 მლნ ლარი შედგინა (მშპ-ს 29.1 პროცენტი). საგადასახადო შემოსავლების შესრულება 8 786.1 მლნ ლარი იყო (მშპ-ს 26.4 პროცენტი), რაც 46 მლნ ლარით აღემატება პროგნოზირებულ მაჩვენებელს და 775 მლნ ლარით მეტია 2015 წლის შესრულებაზე.

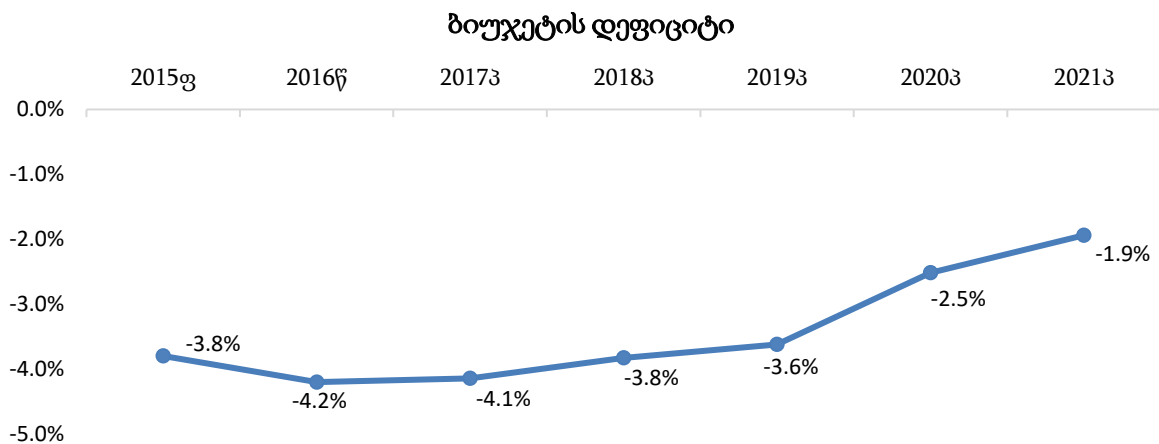
მიმდინარე ხარჯები 8849.5 მლნ ლარს გაუტოლდა (მშპ-ს 26.6 პროცენტი), საიდანაც სოციალური ხარჯები 3 393.7 მილ ლარია (მშპ-ს 10.2 პროცენტი). აღსანიშნავია, რომ მთავრობამ ადმინისტრაციული ხარჯების შეკვეცა 2016 წლის ბოლოს დაიწყო და შორმის ანაზღაურებისა და საქონლისა და მომსახურების შეძენის ფაქტიური მაჩვენებელი პროგნოზირებულს 30 მლნ ლატით ჩამორჩებოდა. ეს არის ხარჯების შეკვეცის ღონისძიების ნაწილი, რომელიც მობილიზებულ იქნა საშუალოვადიან პერიოდში ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად.

2.3 მლრდ ლარი (კაპიტალური ხარჯები და სესხება – მშპ-ს 6.9 პროცენტი) მიმართულ იქნა ინფრასტრუქტურულ პროექტებზე.

2016 წელს ბიუჯეტის დეფიციტმა (GFSM 1986) მშპ-ს 4.2 შეადგინა.

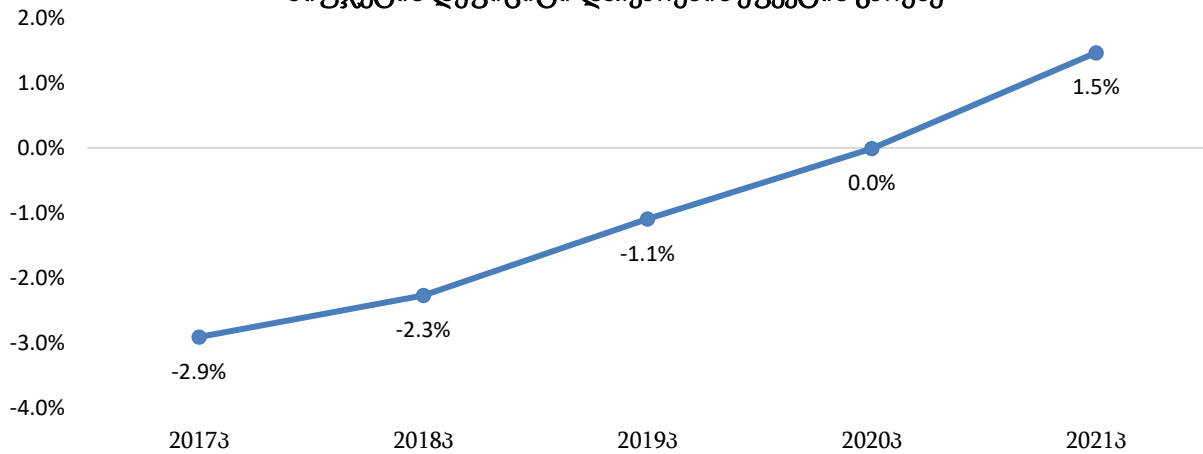
2017 წლის ბიუჯეტის აღწერა

2017 წლის ბიუჯეტი დაგეგმილია 4 პროცენტიან რეალურ ეკონომიკურ ზრდაზე და 4 პროცენტიანი ინფლაციის მაჩვენებელზე. აღნიშნულ გათვლებზე დაყრდნობით მომავალ წელს ბიუჯეტის დეფიციტი (GFS 1986) კლასიფიკაციით 4.1 პროცენტის დონეზეა. მომდევნო წლებში მოსალოდნელია ბიუჯეტის დეფიციტის თანდათან შემცირება.

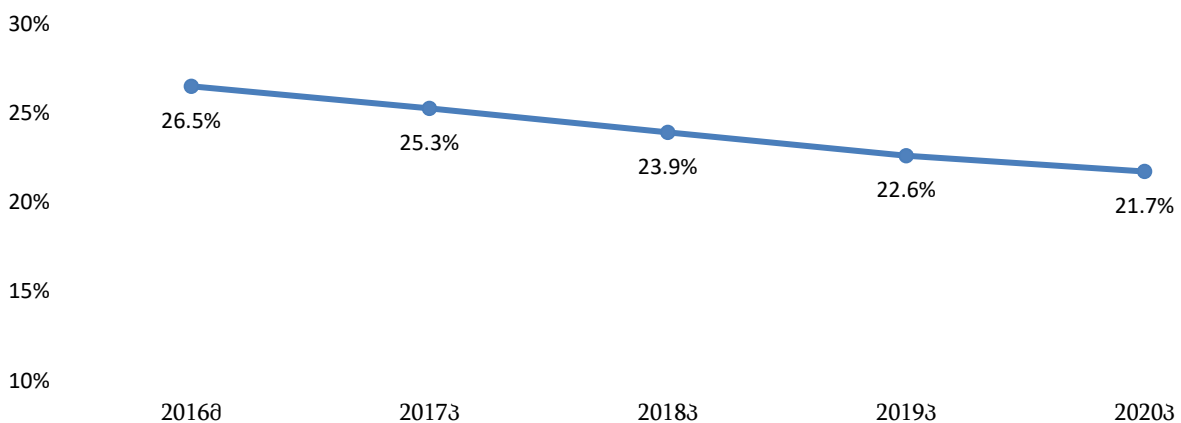
ბიუჯეტის დეფიციტის მაჩვენებლები მომავალ წლებში სრულად არის განპირობებული საინვესტიციო, კერძოდ ინფრასტრუქტურული პროექტების დაჩქარებით. დაჩქარება ნომინალურ გამოსახულებაში 2017-2021 წლებში დაახლოებით 5 მლრდ ლარს შეადგენს. 2017 წელს საინვესტიციო ხარჯების დაჩქარება 445 მლნ ლარის ოდენობით არის დაგეგმილი. ინფრასტრუქტურული ხარჯების გარეშე ბიუჯეტის დეფიციტი მშპ-ს 2.9%-ზეა და საშუალო ვადიან პერიოდში სრულად აღმოიფხვრება.

ბიუჯეტის დეფიციტი დაჩქარების ეფექტის გარეშე

მიმდინარე ხარჯები 2017 წლისათვის 289 მლნ ლარით, ანუ 3.3 პროცენტით იზრდება, რაც უმთავრესად ჯანდაცვის სფეროს დაფინანსების ზრდითაა გამოწვეული. სახელფასო ხარჯები ბიუჯეტის კანონის მიხედვით დაახლოებით 4 პროცენტით არის შემცირებული. მნიშვნელოვანია საინვესტიციო პროექტებთან დაკავშირებული მიმდინარე ხარჯების წილი, რომელიც 178 მლნ ლარს შეადგენს. მათ შორის გზების მოვლა-შენახვა 70.0 მლნ ლარი, საკონსულტაციო და სხვა 88.0 მლნ ლარი და სხვა ხარჯები 20.0 მლნ ლარი. 2016 წელს მოსალოდნელი მშპ-ს 26.5 პროცენტიდან მიმდინარე ხარჯები 2020 წლისათვის მშპ-ს 21.7 პროცენტამდე მცირდება.

მიმდინარე ხარჯები

საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა

2017 წლის 12 აპრილს, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის აღმასრულებელმა საბჭომ „გაფართოებული დაფინანსების მექანიზმის“ ფარგლებში საქართველოს დაუმტკიცა პროგრამა 285.3 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იზიარებს და მიესალმება საქართველოს მთავრობის ეკონომიკურ პოლიტიკას, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის მდგრად ეკონომიკურ ზრდას. მნიშვნელოვანია, რომ ახალი პროგრამა არის დაფუძნებული მთავრობის 4-პუნქტიან რეფორმების გეგმაზე. პროგრამის ფარგლებში, საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იქნება ჩვენი ქვეყნის პარტნიორი მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის განხორციელების პროცესში.

ეკონომიკური და სტრუქტურული რეფორმები დამტკიცებულია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ, რაც მიზნად ისახავს მაკროეკონომიკური სტაბილურობის დახმარებასა და ეკონომიკურ ზრდას.

2017 წლის ბიუჯეტი და მთავრობის საშუალოვადიანი საბიუჯეტო გეგმები წარმოადგენს ფისკალური პოლიტიკის ცვლილებას, რაც მოიცავს:

- ადმინისტრაციული დანახარჯების შემცირებას;
- ეკონომიკურ ზრდაზე ორიენტირებული საგადასახადო სისტემის შექმნას;
- საბიუჯეტო პროგრამების ეფექტიანობის გაზრდას;
- ინფრასტრუქტურულ პროექტებში ინვესტიციების გაზრდას.

2017-2020 წლებში ქვეყნის საგზაო ინფრასტრუქტურის ძირითადი ნაწილი იქნება დასრულებული, რაც საშუალებას მოგვცემს, რომ ბოლომდე გამოვიყენოთ ჩვენი ლოგისტიკური და ტურისტული პოტენციალი. ინფრასტრუქტურის განვითარება გააუმჯობესებს რეგიონებს შორის კომუნიკაციას, რაც გაზრდის მათ ჩართვას ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში.

2017-2020 წლების განმავლობაში ბიუჯეტით გათვალისწინებული კაპიტალური დანახარჯები გაიზრდება მთლიანი შიდა პროდუქტის 5.6%-დან 9%-მდე. ამასობაში, ადმინისტრაციული ხარჯები შემცირდება 26.5%-დან 21.7%-მდე.

პროგრამის ფარგლებში, საქართველოს მთავრობა გეგმავს ისეთი მნიშვნელოვანი სტრუქტურული რეფორმების განხორციელებას, რაც ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ ზრდას. ამ რეფორმებს მიეკუთვნება:

- საპენსიო რეფორმა;
- კაპიტალის ბაზრის რეფორმა;
- დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის ჩამოყალიბება;
- საჯარო-კერძო თანამშრომლობის (PPP) სისტემის ჩამოყალიბება;
- გადახდისუნარობის საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნა;
- მიწის რეფორმა;
- სადაზღვევო სისტემის რეფორმა;
- საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესების ღონისძიებები;
- სხვ.

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, ფინანსური სექტორის ზედამხედველობის ფუნქცია დაუბრუნდება საქართველოს ეროვნულ ბანკს.